

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Turun kaupunki pitää valitettavana, että asetusmuutoksen valmistelu on toteutettu hyvin myöhäisessä vaiheessa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen uudistuksen valmistelua.

Päätökset vuoden 2023 kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annettaneen lähes samaan aikaan joulukuussa, kun lausuntoaika umpeutuu. Annettavien lausuntojen sisällöllä ei todennäköisesti ole vaikutusta vuoden 2023 valtionosuuspäätösten sisältöön.

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnoissa tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon kasvaviin kuntiin kohdistuvat palvelutuotannon tarpeet. Muuttoliikkeen seurauksena kunnille muodostuu etupainotteisesti menoja mm. investointien ja palvelutuotannon kasvattamisen takia. Positiivinen tulovaikutus muodostuu poikkeuksetta viiveellä.

16 vuotta täyttäneiden ja tätä vanhempien, työpaikkaomavaraisuuden sekä koulutustaustan jo ennestään matalat perushinnat pienenevät vuonna 2023 huomattavasti muita kriteereitä enemmän ja tätä ei voi pitää perusteltuna.

Tämän lisäksi vieraskielisyyden perushinta ja sen perusteet tulee arvioida uudelleen. Muihin tekijöihin nähden voimakkaampi lasku ei ole perusteltu ja hinnan määrittelyn tulee perustua osoitettuun tutkimukseen.

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

Ei huomautettavaa.

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan sisällyttäminen valtionosuuskriteereihin on perusteltua. Lisäosana jaettavan valtionosuuden määrä on kuitenkin hyvin pieni (n. 19 €/as.) ja tämän seurauksena kriteerillä ei ole tavoiteltavaa kannustinvaikutusta. Jatkossa kriteerin painoarvoa valtionosuusrahoituksessa on perusteltua nostaa.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

Ei huomautettavaa.

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

Asetus muuttaa tulopohjan tasauksessa huomioon otettavia veroja. Aiemmin tasauksen laskennassa käytettiin laskennallista kunnallisveroa ja kunnan yhteisöveron tuottoa. Vuoden 2023 alusta alkaen näiden lisäksi myös laskennallinen kiinteistövero sisältyy tulopohjan tasauksessa huomioon otettaviin veroihin.

Kaupungeille tulee taata niiden välttämättömien kasvuinvestointien rahoittamiseen riittävän suuri osuus veropohjasta, joka muodostuu kaupungeissa.

Kiinteistöveron suhteellinen painoarvo kuntien verotuloissa kasvaa sote-uudistuksen myötä. Kiinteistövero jää edelleen ainoana täysimääräisesti kunnille ja on samalla ainoa vain kunnille tuleva veromuoto. Kuntien erot kiinteistöverotuotoissa asukasta kohti ovat suuret ja myös kuntien mahdollisuuksissa kerryttää omin toimin kiinteistöveroja mm. voimalaitoksista ja matkailurakennuksista on merkittäviä eroja. Myös tuulivoimalat tulee ottaa tasauksessa huomioon.

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

Ei huomautettavaa.

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

Sote-uudistuksen lopullisissa siirtolaskelmissa on perusteltua käyttää maksuunpanon mukaisia kunnallis- ja yhteisöverotuloja, kuten on käytetty ennakkolaskelmissakin.

Lausuttavan asian hahmottamista vaikeuttaa se, että asiaan liittyen ei ole esitetty esimerkkilaskelmia siitä mikä olisi ns. maksuunpanotiedon tai tilitysarvion käytön vaikutus kuntakohtaisesti.

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

Palkkaharmonisaation takautuvat kustannukset tulee eliminoida kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta.

Tämän lisäksi koronapotilaiden hoitoon osallistuneelle henkilöstölle maksettavat kertapalkkiot tulee eliminoida kunnilta siirtyvän rahoituksen laskennasta.

Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvän rahoituksen laskenta on tehtävä erityisen tarkasti, jotta kunnilta ei siirry liikaa tuloja hyvinvointialueelle.

Korhonen Ari-Pekka
Turun kaupunki

Mikkola Valtteri
Turun kaupunki